

**Materiál na rokovanie
Hospodárskej a sociálnej rady SR
dňa 9. 10. 2023**

K bodu č. 1

Stanovisko ZMOS k návrhu Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2024 až 2026

1. Zhrnutie

Vláda pripravila návrh vyrovnaného rozpočtu verejnej správy na roky 2024 až 2026 v nadväznosti na aktuálne platné sankcie vyplývajúce z dlhovej brzdy. V súlade s čl. 12 ods. 9 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti dňa 5. mája 2023, kedy uplynulo 24 mesiacov od schválenia programového vyhlásenia vlády a vyslovenia dôvery vláde, sa obnovila povinnosť uplatňovať najprísnejšie sankčné opatrenia dlhovej brzdy. Týmto sankčným opatrením vo vzťahu k rozpočtu verejnej správy je, že vláda nesmie predložiť Národnej rade SR návrh rozpočtu verejnej správy s rozpočtovaným schodkom a medziročným nominálnym rastom konsolidovaných výdavkov verejnej správy oproti rozpočtu verejnej správy na predchádzajúci rozpočtový rok, okrem výdavkov na správu štátneho dlhu, prostriedkov Európskej únie, prostriedkov štátneho rozpočtu na financovanie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie, odvodov do Európskej únie a okrem výdavkov na likvidáciu škôd spôsobených živelnými pohromami. Zároveň podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy vláda predkladá národnej rade návrh rozpočtu verejnej správy do 15. októbra bežného roka, ak národná rada nerozhodne inak.

Zákon o rozpočtovej zodpovednosti zaväzuje vládu predložiť vyrovnaný rozpočet na rok 2024. Ten by viedol v roku 2024 k prudkej recesii: HDP by kleslo o 6,4 % a zamestnanosť o 5,4 %. Reálna mzda by sa znížila o 4 %, čo by viedlo k poklesu životnej úrovne v podobe prepadu spotreby domácností. Ide však len o simuláciu vývoja, keďže nová vláda si bude môcť zvoliť vlastný fiškálny vývoj a teda k naplneniu tejto simulácie s veľkou pravdepodobnosťou nedôjde

V dôsledku schválenia vyrovnaného návrhu rozpočtu na roky 2024 až 2026 by došlo k významnému zníženiu zamestnancov verejnej správy, čo by viedlo k výraznému obmedzeniu, miestami až k znemožneniu plnenia úloh podľa zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov. Bola by vážne ohrozená bezpečnosť Slovenskej republiky, keďže zníženie počtu zamestnancov by sa dotklo aj profesionálnych vojakov a iných štátnych zamestnancov v služobnom pomere. Slovenská republika by musela obmedziť svoje diplomatické zastúpenie na zahraničných zastupiteľstvách ako aj svoje personálne zastúpenie vo svetových a európskych orgánoch a organizáciách. Právnické osoby zamestnávajúce zamestnancov verejnej správy by neboli schopné uhrádzať záväzky voči svojim zamestnancom, ktoré by im vznikli v dôsledku nutnosti prepustiť veľkú časť svojich zamestnancov.

Aktuálne predstavuje vyrovnaný rozpočet verejnej správy neprijateľnú možnosť pre Slovenskú republiku a vláda SR vníma predloženie tohto návrhu vyrovnaného rozpočtu výlučne ako splnenie zákonnej povinnosti s tým, že po predložení návrhu zákona o štátnom rozpočte do Národnej rady SR je možné ho vziať späť z rokovania Národnej rady SR. Následne sa očakáva, že vláda, ktorá vzíde z predčasných parlamentných volieb, bude pripravovať nový návrh rozpočtu verejnej správy. V prípade, ak by návrh zákona o štátnom rozpočte na rok 2024 nebol schválený do 31.12.2023, podľa § 11 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. rozpočtové hospodárenie SR by sa v roku 2024 spravovalo rozpočtovým provizóriom, a to až do nadobudnutia účinnosti zákona o štátnom rozpočte na rok 2024.

2. Daňové príjmy

Makroekonomický vývoj sa negatívne prejaví naprieč všetkými daňami, v najväčšej miere v poklese daní a odvodov z trhu práce a výnosov DPH. Daňové príjmy z tohto dôvodu v roku 2024 poklesnú o 3 mld. eur. Za výrazným poklesom sú najmä sociálne a zdravotné odvody spolu s DPFO zo závislej činnosti a DPH. Rok 2024 sa bude niesť v znamení prudkého prepadu výberu daní a odvodov z práce z dôvodu výrazného spomalenia ekonomickej aktivity a poklesu zamestnanosti. Ekonomické dôsledky vyrovnaného rozpočtu prerušia trend mierne lepšieho výberu daní a odvodov zo začiatku leta 2023. Tento negatívny vývoj by mal fatálne následky na hospodárenie miest a obcí, nakoľko septembrová daňová prognóza pre rok 2024 predpokladá výnos DPFO pre mestá a obce 2 020,3 mil. eur, čo je v porovnaní s aktuálnou prognózou na rok 2023 (2 493,9 mil. eur) výpadok dane z príjmov fyzických osôb v objeme takmer 473,6 mil. eur.

ZMOS pokladá za reálnu prognózu pri rozpočtovaní dane z nehnuteľností v objeme 519 mil. eur v roku 2024. Avšak, ak by chcela samospráva výpadok DPFO sanovať z výnosu dane z nehnuteľností, musela by sa daň z nehnuteľnosti pre rok 2024 zvýšiť o takmer sto percent, čo je pre ZMOS rovnako neprijateľné vzhľadom na sociálno-ekonomickú situáciu občanov. Rozpočtované príjmy na rok 2024 v objeme cca 301 mil. eur daň za špecifické služby považuje ZMOS za realistické.

3. Dotácie na prenesený výkon štátnej správy

Transfery zo štátneho rozpočtu do rozpočtov obcí sa v roku 2024 očakávajú v celkovej sume **1,76 mld. Eur**.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR – finančné prostriedky v sume 1,45 mld. eur, z ktorých je bežný transfer v sume **1,44 mld. eur na financovanie preneseného výkonu štátnej správy na úseku regionálneho školstva (rok 2022 1,28 mld. eur – nárast o 160 mil. eur)** a bežný transfer v sume 16,2 mil. eur na financovanie iných aktivít regionálneho školstva, z toho zdroje na financovanie spoločných projektov EÚ a SR v nadväznosti na Plán obnovy a odolnosti predstavujú 15,5 mil. eur.

Ministerstvo vnútra SR – finančné prostriedky v sume **36,2 mil. eur**, kde v rámci preneseného výkonu štátnej správy (v celkovej sume 35,5 mil. eur) sú určené finančné prostriedky na činnosť **matričných úradov v sume 10,8 mil. eur (rok 2022 tiež 10,3 mil., nárast o 500 tis. eur)**, na **hlásenie pobytu občanov a register obyvateľov SR v sume 1,81 mil. eur (rok 2022 – 1,81 mil. eur, takže žiadny nárast)**, na **register adries podľa zákona č. 125/2015 Z. z. v sume 170 tis. eur (rok 2022 – 197 tis. eur, pokles o 27. tis. eur)**, na činnosti na úseku **ochrany prírody, ovzdušia, vôd a protipovodňovej ochrany v sume 657 tis. eur (rok 2022 – 601 tis. eur, nárast o 56. tis. eur)** a na **voľby v sume 22,1 mil. eur**. Z ostatných finančných prostriedkov poskytnutých obciam (**692 tis. eur**) bude **financovaná azylová politika, verejný poriadok a bezpečnosť**.

Ministerstvo dopravy SR – na financovanie preneseného výkonu štátnej správy je určená suma **1,40 mil. eur**, z toho **236 tis. eur** na vykonávanie pôsobnosti **špeciálneho stavebného úradu** pre miestne komunikácie a účelové komunikácie (rok 2022 – 236 tis. eur, takže žiadny nárast) a **1,17 mil. eur** na úhradu nákladov na úseku **bývania** (rok 2022 – 1,16 mil., nárast o 1 mil. eur).

Úrad pre územné plánovanie a výstavbu SR – na financovanie preneseného výkonu štátnej správy je určená suma **8,85 mil. eur** na úhradu nákladov na úseku **stavebného poriadku** (rok

2022 – 8,25 mil. eur, čo je nárast o 600 tis. eur). Ostatné prostriedky sú určené na podporu **územného rozvoja miest a obcí v sume 610 tis. eur.**

4. Ostatné dotácie do rozpočtov miest a obcí

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR – finančné prostriedky v sume 258 mil. eur, ktoré budú poskytované obciam na dotácie **na podporu výchovy k stravovacím návykom vo výške 164 mil. eur**, financovanie **zariadení sociálnych služieb vo výške 84,6 mil. eur**, dotácie **na stravu pre dieťa v hmotnej núdzi vo výške 8,74 mil. eur**, dotácie **na školské potreby pre dieťa v hmotnej núdzi v sume 981 tis. eur** a **na výkon osobitného príjemcu vo výške 175 tis. eur.**

Úrad vlády SR – finančné prostriedky v sume **325 tis. eur na financovanie podporných aktivít.** Do rozpočtov obcí sa predpokladá poskytnúť v roku 2024 **transfery z fondov v celkovej sume 134 mil. eur**, z toho **z Environmentálneho fondu v sume 115 mil. eur**, z **Audiovizuálneho fondu v sume 30,0 tis. eur**, z **Fondu na podporu umenia v sume 1,49 mil. eur**, z **Fondu na podporu športu v sume 17,0 mil. eur** a z **Fondu na podporu kultúry národnostných menšín v sume 500 tis. eur.** Do rozpočtu obcí sa predpokladajú aj finančné prostriedky z **Jadrovej a vyrad'ovacej spoločnosti, a. s. vo výške 170 tis. eur.**

5. Výdavky

Pre zostavenie vyrovnaného rozpočtu bolo potrebné v roku 2024 znížiť schodok verejnej správy na úrovni 6,6 % HDP. Vzhľadom na značne limitované kompetencie vlády menovanej prezidentkou bolo pri definovaní spôsobu ako dosiahnuť vyrovnaný rozpočet nutné pristúpiť k enormnému viazaniu výdavkov. V prvej etape došlo k viazaniu výdavkov v rámci kapitol a ostatných subjektov verejnej správy nasledovne:

- úplná eliminácia kapitálových výdavkov zo zdroja ŠR,
- eliminácia rezerv a vynulovanie niektorých titulov v kapitole Všeobecná pokladničná správa,
- zníženie osobných výdavkov (bez EÚ a POO výdavkov a zdravotníckych zariadení),
- zníženie prevádzkových výdavkov,
- nastavenie hospodárenia samosprávy na vyrovnaný rozpočet znížením výdavkovej obálky.

Vzhľadom na významný objem zníženia výdavkov na úrovni 6,6 % HDP bolo potrebné pristúpiť k aktualizácii prognóz pre scenár vyrovnaného rozpočtu, nakoľko takýto rozsah škrtovej by výrazným spôsobom zasiahol do ekonomiky SR vrátane výrazného dopadu na trh práce a s tým súvisiaci dopad na daňovo odvodové príjmy. V nadväznosti na aktualizáciu septembrovej

makro a daňovej prognózy pre scenár vyrovnaného rozpočtu bolo potrebné realizovať ďalšie viazanie výdavkov na úrovni 3 mld. eur. Z tohto dôvodu sa pristúpilo v druhej etape k eliminácii výdavkov na DPH k POO a na spolufinancovanie k EÚ prostriedkom, ako aj k ďalšiemu zníženiu osobných a prevádzkových výdavkov kapitol a ostatných subjektov verejnej správy

6. Pripomienky ZMOS k návrhu rozpočtu miest a obcí na roky 2024 – 2026

Daňové príjmy

DPFO

- dramatický až likvidačný prepád DPFO – dopad konsolidačných opatrení vyplývajúcich z makroekonomickej prognózy a z predpokladu, že RVS musí byť zostavený ako vyrovnaný
- dôjde k úprave tejto položky po vzniku vlády, keď nebude potrebné plniť ustanovenia zákona o rozpočtovej zodpovednosti?
- je na IFP pripravená alternatíva daňovej prognózy pre prípad, že nebude potrebné aplikovať ustanovenia zákona o rozpočtovej zodpovednosti a teda nebude potrebné zostaviť vyrovnaný rozpočet?

Vývoj DPFO v roku 2024 podľa daňových prognóz bez vplyvu DPPO

DP 09/2022 – 2 755 125 tis. eur

DP 03/2023 – 2 571 529 tis. eur

DP 06/2023 – 2 416 387 tis. eur

DP 09/2023 – 2 020 318 tis. eur

DPPO pre rok **2024** je rozpočtované na úrovni **236 546 tis. eur**

Prepad DPFO 09/2023 oproti 09/2022 je **734 807 tis. eur** (po zohľadnení DPPO to je 498 261 tis. eur)

Daň z nehnuteľnosti

- v porovnaní s aprílom došlo k zníženiu rozpočtu, pričom rozpočtovanú sumu považujeme za reálnu, nakoľko zodpovedá 7% nárastu oproti skutočnosti 2022

Daň za špecifické služby

- v porovnaní s aprílom došlo k zníženiu rozpočtu, pričom rozpočtovanú sumu považujeme za reálnu, nakoľko zodpovedá 15% nárastu oproti skutočnosti 2022

Granty a transfery

- budeme požadovať zdôvodnenie zvýšenie rozpočtu v porovnaní s aprílom v tejto časti

Finančné operácie

- pri rozpočtovaní finančných operácií sa prejavila potreby zostavenia vyrovnaného rozpočtu, nakoľko príjmové finančné operácie zvyšujú schodok rozpočtu
- zdôvodniť nulové čerpanie zostatkov z predchádzajúcich rokov
- z toho dôvodu dochádza k zníženiu FO v porovnaní s aprílom o 167 800 tis. eur
- negatívny dopad na rozvoj miest a obcí najmä z pohľadu kapitálových investícií

Bežné výdavky

Mzdy

- budeme žiadať zdôvodnenie zníženia tohto rozpočtu v porovnaní s rozpočtom z apríla, kedy dochádza k zníženiu o 124 598 tis. eur
- rozpočet je týmto zásahom podľa nášho názoru podhodnotený
- valorizácia v 2023 cca 10%, skutočnosť 2022 bola 2 159 mil., čo predpokladá rozpočet na mzdy v roku 2024 viac ako 2 300 mil.
- zostáva otázna valorizácia na rok 2024

Tovary a služby

- rozpočet na rok 2024 vyšší o 6,8% v porovnaní s rozpočtom na rok 2023,
- aj napriek znižujúcej sa miery inflácie a navýšeniu rozpočtu v porovnaní s aprílom považujeme rozpočet v tejto časti za podhodnotený,

Úroky

- v čase zvyšovania úrokových sadzieb považujeme navrhovaný rozpočet v tejto položke za podhodnotený,
- priebežné čerpanie k 30.6.2023 je takmer 12 mil. eur, čo zodpovedá reálnym nákladom na úrokoch viac ako 20 mil. eur

Kapitálové výdavky

- v porovnaní s aprílom zníženie o 366 628 tis. eur
- dôsledok konsolidácie a úsporných opatrení navrhuje MF SR zohľadniť v kapitálových výdavkoch

Výsledok hospodárenia

- Rozpočet zostavený ako vyrovnaný z dôvodu plnenia ustanovení ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti a zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
- Aký bude ďalší postup MF SR po zostavení vlády
- Vzhľadom na riziká predloženého rozpočtu navrhujeme vyčleniť v návrhu zákona o štátnom rozpočte na rok 2024 vyčleniť ďalšie mimoriadne zdroje na financovanie miest a obcí štátnom rozpočte

Záver:

ZMOS navrhuje, aby HSR SR neodporučila takto predložený návrh na ďalšie legislatívne konanie.

Jozef Božik
predseda ZMOS